

Groot Bestuurlijk Overleg

Drempelvrije zorg voor het kind

Dat je al stappen maakt door partijen samen in één ruimte te zetten, bewees het Groot Bestuurlijk Overleg op 6 oktober in Den Helder. Bestuurders en uitvoerders uit het onderwijs, gemeente en zorg kwamen bij elkaar om te praten over hoe we kinderen en gezinnen met problemen het best kunnen helpen. De interactieve sessie bleek direct al veel gaten te vullen doordat betrokkenen hun eigen rol konden toelichten.

'Kennis van elkaars doelen en werkwijzen blijkt onmisbaar'

Tijdens dit GBO stond vooral de signalering centraal. Wat doe je als professional wanneer je het vermoeden hebt dat het bij een kind niet goed gaat? Al in dit vroege stadium blijken er veel wegen te bewandelen en iedere instantie speelt hierbij een eigen rol. Maar ook blijken er nog weleens lacunes te ontstaan, of in ieder geval te worden ervaren. Waar kan ik terecht, wat gebeurt er met mijn melding, wie doet wat? Vooral onbekendheid met de

rol van middelen en partijen leek een obstakel te zijn. Toch antwoordde 50% van de zaal met 'geen', toen ze gevraagd werd naar welke drempels ze ervaren bij het melden van een signaal. Doel van deze dag was het wegnemen van de andere helft.

Eensgezind

Terwijl tijdens dit soort bijeenkomsten de telefoons vaak uit moeten, moesten ze tijdens het GBO juist aan. Door in te loggen op een speciale web-

site, konden de deelnemers antwoord geven op vragen en stellingen. De resultaten werden direct op een groot scherm zichtbaar waarna de discussie met het deskundige panel kon losbarsten. Niet zozeer over het antwoord op de vragen, want daarover was iedereen redelijk eensgezind. Zo zag het overgrote deel de ouders als belangrijkste verantwoordelijke bij het signaleren van jeugdproblemen, op de voet gevolgd door de leerkracht. Ook wist ieder-

een vrij goed waar je terecht kunt voor het melden van een signaal. Maar wanneer het gesprek zich verdiepte, werd het pas echt interessant.

Vooral de rol van Veilig Thuis, het meldpunt voor huiselijk geweld, werd uitgebreid besproken. In eerste instantie aan de hand van een casus waarbij een vrijwilliger vertelde een aantal jaar geleden geen kant op te kunnen met een 18-jarige verstandelijk gehandicapte jongen die

mishandeld werd. Het oude meldpunt AMK was namelijk alleen voor jongeren tot 18 jaar. Meteen bleek het voordeel van bij elkaar zitten, want een vertegenwoordiger van Veilig Thuis kon direct verhelderen dat Veilig Thuis er tegenwoordig is voor iedereen "van 0 tot 100". Dit bleek ook bij de vertegenwoordigers van de vroegschoolse opvang nog niet altijd bekend te zijn.

Schoolmaatschappelijk werk

Ook de rol van het schoolmaatschappelijk werk kwam ruimschoots aan bod. Er werden grote voordelen gezien in het bestaan van deze constructie. Iedereen was het er over eens dat wanneer een leerkracht iets signaleert, dat eerst binnen het zorgteam besproken moet worden. De schoolmaatschappelijk werker werd vervolgens als de ideale schakel met de 'buitenwereld' gezien. Wanneer bijvoorbeeld de stap gemaakt wordt naar een melding bij Veilig Thuis, ervaren veel scholen daarna een periode van stilte. 'We horen 4 weken lang niets, terwijl wij het kind wel iedere dag zien.' Veilig Thuis gaf aan in die periode onderzoek te doen, waar alom begrip voor was. Maar dat nam niet weg dat scholen een lacune voelden. Volgens Andrew Albers van het samenwerkingsverband ligt daar een belangrijke rol voor de schoolmaatschappelijk werker. 'Als Veilig Thuis voor het onderzoek zorgt en de schoolmaatschappelijk werker voor de informatie, dan kan de school zich weer op het onderwijs richten.'

Een aanwezige schoolmaatschappelijk werker zei direct toe de rol van de schoolmaatschappelijk werk duidelijker te gaan toelichten. Ook bijvoorbeeld richting de vroegschoolse opvang, die vaak niet bleek te weten dat zij hier gebruik van kunnen maken. Ook Veilig Thuis gaf aan meer energie te gaan steken in het onderhouden van het contact met de school. 'Het staat op ons netvlies. Gaat het niet zoals je wil, geef het alsjeblieft aan!'

Kennis van elkaar

En die laatste uitspraak was treffend voor de hele bijeenkomst. In onze regio zijn talloze instanties en vooral mensen bezig het goed te doen voor het kind. Maar doordat niet iedereen precies weet wat de ander doet, sluit niet alles naadloos op elkaar aan. Kennis van elkaars doelen en werkwijzen blijkt onmisbaar. Vandaar ook het Groot Bestuurlijk Overleg; om elkaar beter te leren kennen en het samen nog beter te doen.

Presentatie Peter Gunst, expert privacy en samenwerking

'Het belang van het kind gaat boven alles'

Wanneer je Peter Gunst voor de keuze stelt: privacy of het kind, hoeft hij niet na te denken. 'Het belang van het kind gaat boven alles.' En daarom komt hij met een belangrijk pleidooi: stap af van de verplichte toestemming om gegevens te delen. Natuurlijk wil een moeder niet dat je de school vertelt dat ze een drankprobleem heeft. En logisch, dat de vader er problemen mee heeft dat de maatschappelijk werker op de hoogte is van zijn gewelddadige verleden. Wanneer je ze om toestemming vraagt, moet je je ook aan hun weigering houden. 'Maar dat is natuurlijk niet in het belang van het kind.' Volgens Gunst zou je de toestemmingsvraag dan ook altijd mogen verwerpen wanneer die het kind schade kan opleveren.

Schotten afbouwen

Gunst sprak al in ruim 70 gemeentes en overall ziet hij hetzelfde: alles is in verschillende hokjes georganiseerd. En iedereen heeft zijn eigen reglement, richtlijnen, protocol en informatie. Gunst en zijn collega's willen die schotten afbouwen. En dat doen ze met de Leertuinmethode. Die moet de focus op toestemming ombuigen naar een focus op transparantie.

'Door informatie te delen kunnen we beter ons werk doen. Ik noem als voorbeeld de GGD-er die op een gezin afgaat terwijl hem niet verteld is dat de vader vuurwapengevaarlijk is. Of een vader die vrijkomt vanwege een geweldsdelict en niemand staat op om moeder en kind in veiligheid te brengen. Terwijl bij de politie bekend is dat hij niet alleen buitenshuis geweld gebruikt.'

Leertuinmethode

Natuurlijk kun je niet zomaar allerlei informatie de wereld in gooien. Zijn Leertuinmethode neemt dan ook diverse voorwaarden in acht. Zo bespreek je een casus altijd eerst met de ouders en moet iedereen weten welke informatie vastgelegd en gedeeld wordt. En natuurlijk moet het delen van informatie betrokkenen niet in gevaar brengen. Daarnaast zijn er de zorgvuldigheidsstappen die je altijd doorloopt:

1. Doelredenering: wat is de noodzaak?
2. Overleggen met cliënt en afwegen van de belangen
3. De toetsen van het "juridisch Zwitsers zakmes":
 - a. Subsidiariteit: kan het een tandje minder? (Deel alleen wat nodig is)
 - b. Proportionaliteit: staat het delen van informatie in verhouding tot het doel?
 - c. Doelmatigheid: wat is de effectiviteit ten opzichte van het doel?

Ook benadrukt Gunst dat het uitwisselen van informatie altijd gedocumenteerd moet worden. 'Je moet je achteraf wel kunnen verantwoorden voor de afwegingen die je hebt gemaakt. En wat verder belangrijk is: check je reglement. Je kunt wel voor transparantie kiezen, maar wanneer in je eigen reglement nog steeds staat dat je niets deelt zonder toestemming, dan heb je later een probleem.'

Zorgvuldig

Met het toepassen van de Leertuinmethode zou volgens Gunst niemand meer drempels moeten ervaren bij het melden van problemen. 'In ieder geval hoeft privacy geen obstakel te zijn. Gegevens uitwisselen moet altijd kunnen als het in het belang van het kind is. Mits het zorgvuldig gebeurt en goed ingeregeld is.'

Een deskundig panel voorzag na iedere vraag de deelnemers van haar professionele mening. Van links naar rechts:

Peter Gunst (expert privacy en samenwerking),
 Andre de Groot (medewerker crisisdienst en schoolmaatschappelijk werker),
 Cecil van Tiel (klantmanager Jeugd en schoolmaatschappelijk werker),
 Lindsey Billar (gedragswetenschapper Veilig Thuis),
 Helma Brinkman (kwaliteitsmedewerker wijkteam Schagen) en Nicky Hoogervorst (relatiemanager verwijzingsindex NHN).

